

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Duo corollaria notatu digna,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

A. Flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, ex quo omnis paternitas in caelis et in terra nominatur Ergo ex effectibus creatis possumus pervenire ad Trinitatis notitiam,

Respondeo concessa Majori, negando Minoram. Nam (ut docet S. Thomas supra quaest. 15. artic. 1. ad 3.) idea seu exemplar creaturarum in Deo est ipsa divina essentia, ut est principium operandi, & prout cognita ut diversimodè imitabilis & principabilis à creaturis. Unde cum relationes & proprietates personales in Deo, non sunt principium operandi ad extra, nec ad efficientiam creaturarum concurrant, ratione illius quod superaddunt essentia, non habent rationem. Ideà vel exemplaris respectu creaturarum. Id verò quod dicit Apostolus de paternitate divina, secundum quandam attributionem vel appropriationem intelligendum est. Sicut enim sapientia creata dicitur derivari à Filio, & charitas à Spiritu Sancto, quia licet haec attributa sint omnibus personis communia, quodammodo tamen Filio & Spiritui Sancto appropriantur: Ita pariter paternitas divina, per quandam appropriationem dicitur fons, & origo, ac exemplar totius fecunditatis & paternitatis creatae.

Dices: Personalitas creata est participatio personalitatis divinae: Ergo ab illa ut à causa efficiente & exemplari per se dependet.

Respondeo distinguendo Antecedens: Personalitas creata est participatio personalitatis divinae: secundum id quod implicitè includitur in personalitate divina, nempe secundum rationem substantiae absolutae, concedo Antecedens: ratione illius quod personalitas divina addit ad essentiam & perfectiones absolutas, nego antecedens: cum enim ratione illius superaddit perfectionem non dicat, nequit eminenter continere personalitatem creatam, quod necessarium erat, ut haec divinam participaret.

Nec obstat, subsistentiam absolutam non esse incommunicabilem: nam licet non sit formaliter incommunicabilis, est tamen incommunicabilis eminenter: sicut licet Deus non sit discursivus formaliter, est tamen discursivus eminenter. Unde hoc sufficit ut discursus hominis participet divinam intelligere, & exempletur ab illo, ita sufficit ut personalitas creata sit participatio substantiae Dei absolutae, & exemplariter ab illa causetur.

Instabis: personalitas Verbi, ut distincta à subsistentia absoluta, supplet vices personalitatis creatae, terminando humanitatem: At nisi illam eminenter contineret, non posset illius vices supplere: Ergo personalitas divina, ratione illius quod super addit ad essentiam, eminenter continet personalitatem creatam, non verò ratione subsistentiae absolutae, quam includit implicitè, & per consequens personalitas creata est participatio divinae, ratione illius quod personalitas divina addit ad essentiam, & perfectiones absolutas.

Respondeo duo praestari à personalitate creatae propriae naturae quam terminat: primum est independentia ab alio ut sustentane, quod perfectio est: secundum est incommunicabilitas alteri ut dispositio terminanti, quod perfectionem non explicat. Primum supplet personalitas Verbi ratione subsistentiae absolutae quam implicitè includit: secundum, ratione subsistentiae relativae, quam superaddit essentiae; ad quod necessarium non est quod contineat eminenter continentiam

Tom II,

A effectivā incommunicabilitatem quam supplet, sed sufficit quod illam contineat eminenter formaliter.

Objicies quintò: Intellectus humanus ex divina revelatione & illustratione perficitur & roboratur, etiam in ordine ad ea quae naturaliter potest cognoscere; cum omne inferius, ex conjunctione cum superiori, etiam in ordine ad proprium objectum perficiatur: ut patet in virtutibus moralibus, quae perficiuntur ex conjunctione cum charitate & virtutibus infusis; & in cogitativa, quae perficitur & redditur capax alicuius imperfecti discursus, ex conjunctione quam habet in homine cum potentia intellectiva, ut docetur in libris de anima: Ergo licet intellectus humanus non possit ex propriis viribus ante revelationem demonstrare existentiam Trinitatis, id tamen poterit revelatione supposita.

Confirmatur: Intellectus creatus ante omnem revelationem non potest fide humanā credere existentiam Trinitatis, & tamen illā praesuppositā id potest; ut constat in Hæreticis, qui discredentes aliis fidei nostrae mysteriis, huic assentiuntur, non fide divinā & supernaturali, quā carent, sed humanā & naturali: Ergo pariter, licet nequeat intellectus creatus ante omnem revelationem demonstrare naturaliter existentiam Trinitatis, praesuppositā tamen divinā revelatione, illam ex effectibus naturalibus demonstrare potest.

Ad objectionem respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam. Quantum cumque enim intellectus perficiatur in ordine ad ea quae naturaliter potest cognoscere, nunquam tamen potest in illis, vel ex illis, cognoscere ea quae in eis cognoscibiliter non continentur. Unde cum (ut ostendimus) effectus naturales, defectu connexionis cum Deo ut Trino, nequeant ex se ad illius ut Trini cognitionem movere, intellectus humanus, etiam suppositā divinā revelatione, ex illis nequit demonstrationem Trinitatis elicere. Sicut ex principio non habente necessariam connexionem cum aliqua veritate, nunquam potest intellectus, quantumcumque lumine fidei, aut alterius habitus supernaturalis perficiatur, talem veritatem demonstrare, & ex illo principio necessarium conclusionem inferre.

Ad confirmationem, concessio Antecedente, nego etiam Consequentiam & paritatem. Ratio autem discriminis est, quia fides humana utitur extrinseco testimonio; ac proinde, cum adsit, revelatione suppositā, testimonium extrinsecum, quod ante eam adesse non poterat; inde fit, quod possit mysterium Trinitatis credi fide humanā, revelatione suppositā, non verò antecedenter ad illam. E contra verò demonstratio naturalis nititur principiis ab intrinseco connexis cum objecto cognoscendo: unde cum revelatio non praebet effectibus naturalibus connexionem intrinsecam cum mysterio Trinitatis; illi (suppositā etiam revelatione) non minus manent impotentes ad inducendam huius mysterii evidentem cognitionem, quam antecedenter ad illam.

§. IV.

Duo corollaria notatu digna.

EX dictis colliges primò, Mysterium Trinitatis, etiam sub ratione possibilis, per rationem naturalem non posse evidenter cognosci: nam si posset evidenter demonstrari ut possibile, posset etiam demonstrari ut existens, cum lumine natu-

Ff iij

rali notum sit, Deum (utpote actum purissimum) non posse esse in potentia ad aliquam entitatem aut perfectionem, & per consequens quidquid possibile est in Deo, in eo actu reperiri.

Colliges secundo, Nedum in effectibus naturalibus, sed nec etiam in supernaturalibus, cum Deo ut principio efficiente comparatis, posse evidenter cognosci Trinitatis mysterium. Ideo enim in effectibus naturalibus, Deus ut Trinus nequit evidenter cognosci, quia à Deo quatenus Trino non causantur efficienter, nec ab illo ut sic per se dependent: Sed eadem ratio valet pro effectibus super naturalibus, nam illi etiam non procedunt efficienter à Deo ut Trino, nec per se ab illo dependent: Ergo ex illis, quantumcumque comprehensis, non potest Deus ut Trinus evidenter cognosci, *Dixi in effectibus supernaturalibus, cum Deo ut principio efficiente comparatis*: quia quædam sunt entia supernaturalia, quæ Deum ut est in se, tanquam objectum specificativum respiciunt, quæ proinde, si ad illum ut objectum comparentur, non possunt evidenter cognosci, nisi etiam evidenter cognoscatur Trinitatis mysterium. Unde docent nostri Thomista 3. p. quæst. 11. ex visione beatifica, evidenter cognita, Trinitatem personarum evidenter cognosci, ratione connexionis quam visio habet cum illa, non ut effectus cum causa efficiente, sed ut actus cum objecto.

38 Dices, Si visio beatifica à Deo ut Trino tanquam ab objecto dependeat, à Deo etiam ut Trino tanquam à causa efficiente procedet: Ergo in illa, ut in Dei effectû, poterit mysterium Trinitatis evidenter cognosci. Consequentia patet, Antecedens verò probatur. Nam, ut docent nostri Thomista in libris de anima, & in Tractatu de visione beatifica, objectum mediante specie quam imprimi, effectivè in cognitionem influit, juxta commune illud Augustini effatum, quo asserit ex objecto & potentia pari notitiam, sicut ex concursu maris & feminæ gignitur proles: Ergo si Deus, ut Unus & Trinus, sive divina essentia, ut tribus personis communicata, sit objectum visionis beatificæ, illa à Deo ut Trino, tanquam à causa efficiente pendebit.

39 Respondeo distinguendo Antecedens: Si visio beatifica pendet à Deo ut Trino, tanquam ab objecto motivo, à Deo etiam ut Trino tanquam à causa efficiente procedit, concedo Antecedens. Si dependeat ab illo, ut ab objecto purè terminativo, nego Antecedens. Ad cuius probationem similiter dicendum est, quòd objectum motivum influit effectivè in cognitionem, non verò objectum purè terminativum. Itaque licet essentia divina, ut actu tribus personis communicata, & ut continens relationes & attributa, terminet visionem beatificam, non tamen movet per se ad illam, nec gerit vices speciei, ut actu communicata tribus personis; sed tantum ratione perfectionis absolutæ, & prout virtualiter à linea relativa distinguitur: aliàs paternum intellectum moveret ad Filii generationem, ut actu communicata Filio; & consequenter Filius ut seipso ut à principio procederet: Item una persona ratione suæ substantiæ relativæ, posset habere aliquem concursum effectivum ad extra; quod tamen communiter negant Theologi: Tum quia relationes divinæ non sunt activæ, cum habeant rationem puri termini Tum etiam, quia aliàs opera Trinitatis ad extra, non essent indivisa, nec toti Trinitati communia, ut in Tractatu de attributis fusè declaravimus.

Disp. 2. art. 5. parag. 2

ARTICVLVS II.

An & quod dentur notiones in divinis?

§ I.

Quid nomine notionis intelligant Theologi, breviter explicatur.

NOmine notionis intelligimus cum D. Thoma hic artic. 2 ad 2. propriam rationem cognoscendi personam divinam; sumendo illam rationem, non pro formali conceptu, quo illam personam specialiter cognoscimus, & discernimus ab alia; sed pro conceptu objectivo, seu illa qua nota speciali, sigillo, & veluti caractere, tenente se ex parte ipsius personæ, ratione cuius ipsam cognoscimus, & à quacumque alia discernimus. Ex qua definitione seu potius descriptione.

Colligitur primò cum Cajetano hic, quòd notio propriè loquendo significari debet in abstracto: est enim formale cognoscendi principium; formale autem principium cognoscendi, licet & formale principium essendi, congruentius in abstracto significatur, quòd est modus formæ, quam in concreto; Ergo sicut personalitas, quia est formale principium essendi personaliter, propriè significatur in abstracto, ita & notio.

Nec obstat, Augustinum 1. de Trinit. cap. 6. pro notionibus Patris & Filii assignasse gentium, & ingenitum esse, quæ concreta sunt: ibi enim concretum pro abstracto usurpavit. Neque hoc inconveniens est, quando non disputatur cum Hæreticis, cum quibus verborum rigor, & omnimoda proprietates servanda est.

Colligitur secundo discrimen quòd inter relationes, proprietates, & notiones versatur. Nam licet hæc tria in eadem formalitate absq; virtuali distinctione conveniant: primum tamen illi formalitati convenit per respectum ad correlativum, secundum per comparationem ad personam, tertius est proprietates; tertium comparative ad intellectum, cui est ratio manifestandi personam constitutam. Quæ doctrina est D. Thomæ in 1. diff. 26. quæst. 2. artic. 3. ex qua ibidem infert, prius intelligi in relatione rationem respectus ad terminum seu correlativum, deinde rationem proprietatis, ac tandem rationem notionis: cò quòd nihil possit esse ratio manifestandi aliud, nisi illi proprium; nec illi possit esse proprium, nisi ab aliis distinguatur; quòd in Divinis sit per relationem.

Colligitur tertio, tria requiri ut aliquid dicatur notio in Divinis. Primum est, quòd significet aliquid pertinens ad originem: quia relationibus originis distinguuntur personæ. Secundum, quòd pertineat ad dignitatem, vel saltem illam denotet; quia persona nomen dignitatis est, ut docet Divus Thomas supra quæst. 29. artic. 3. ad 2. Tertium, quòd dicat aliquid speciale: quia quòd est commune tribus personis, non potest esse ratio discernendi unam personam ab alia. Itidem Doctor loco citato ex primo sententiarum. His præmissis, facillè poterit resolvi difficultas proposita. Unde fit.

manet in
othe